

Brusel 25. listopadu 2022
(OR. en)

15222/22

LIMITE

JUSTCIV 162
FREMP 249
AUDIO 124
JAI 1551
CODEC 1836

POZNÁMKA

Odesílatel:	Předsednictví
Příjemce:	Výbor stálých zástupců / Rada
Č. předchozího dokumentu:	15159/22
Předmět:	Návrh směrnice o ochraně osob, které se podílejí na účasti veřejnosti, před zjevně neopodstatněnými nebo zneužívajícími soudními řízeními („strategickými žalobami proti účasti veřejnosti“) – politická rozprava

I. AKTUÁLNÍ STAV

1. Dne 27. dubna 2022 přijala Komise návrh směrnice o ochraně osob, které se podílejí na účasti veřejnosti, před zjevně neopodstatněnými nebo zneužívajícími soudními řízeními („strategickými žalobami proti účasti veřejnosti“)¹ a doplňující doporučení o ochraně novinářů a obránců lidských práv, kteří se podílejí na účasti veřejnosti, před zjevně neopodstatněnými nebo zneužívajícími soudními řízeními („strategické žaloby proti účasti veřejnosti“)².

¹ Dokument 8529/22 + ADD1.

² Dokument C(2022) 2428 final.

2. Návrh směrnice je jednou z iniciativ Akčního plánu pro evropskou demokracii³, jenž má za cíl posílit svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků. Směrnice na základě čl. 81 odst. 2 písm. f) SFEU poskytuje novinářům, obráncům lidských práv a dalším osobám, které se aktivně účastní veřejné diskuse, vhodné právní nástroje na ochranu před žalobami, jejichž cílem je jejich zastrašování a umlčování. Cílem směrnice je poskytnout procesní záruky v občanskoprávních řízeních s mezinárodním prvkem.
3. V Evropském parlamentu je příslušným výborem pro návrh Výbor pro právní záležitosti, zatímco výborem pro stanovisko je Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci. Zpravodajem pro návrh je Tiemo Wölken.
4. Evropský hospodářský a sociální výbor vydal k návrhu stanovisko⁴ dne 26. října 2022.
5. V Radě se návrh posuzuje v Pracovní skupině pro otázky občanského práva (dále jen „pracovní skupina pro strategické žaloby proti účasti veřejnosti“). Na zasedání pracovní skupiny pro strategické žaloby proti účasti veřejnosti dne 13. května 2022 Komise představila návrh směrnice o ochraně před strategickými žalobami proti účasti veřejnosti, doprovodný pracovní dokument útvarů Komise a doporučení o ochraně před strategickými žalobami proti účasti veřejnosti.
6. Projednávání návrhu po jednotlivých člancích bylo zahájeno během francouzského předsednictví a pokračovalo během českého předsednictví na zasedání pracovní skupiny dne 25. července 2022. S cílem usnadnit vypracování kompromisního znění kapitol I a II vydala Komise pracovní dokument obsahující další upřesnění a vysvětlení ke konkrétním bodům určeným předsednictvím, který byl předložen na zasedání pracovní skupiny dne 9. září 2022.

³ Dokument COM(2020) 790 final.

⁴ Dokument SOC/734-EESC-2022.

7. Na zasedání pracovní skupiny pro strategické žaloby proti účasti veřejnosti dne 10. října 2022 předložilo předsednictví v úzké spolupráci s Komisí revidované znění kapitol I a II (Obecná ustanovení a Společná pravidla upravující procesní záruky). Kompromisní znění bylo projednáno na následujících dvou zasedáních pracovní skupiny a v návaznosti na ně byla vypracována dvě revidovaná znění.
8. Vzhledem k silné provázanosti ustanovení v prvních čtyřech kapitolách pokračovalo předsednictví v jednáních o kapitolách III a IV (Zamítnutí zjevně neopodstatněných soudních řízení v rané fázi a Prostředky nápravy proti zneužívajícím soudním řízením). Předsednictví vydalo pracovní dokument, který má členským státům sloužit jako základ pro formulační návrhy kompromisního znění. Na zasedání pracovní skupiny pro strategické žaloby proti účasti veřejnosti dne 22. listopadu předložilo předsednictví svůj první kompromisní návrh týkající se kapitol III a IV.
9. Ačkoli jsou zapotřebí další jednání na úrovni pracovní skupiny, aby se zohlednily názory členských států, během osmi zvláštních zasedání pracovní skupiny, která se dosud konala, bylo v mnoha věcných a technických otázkách dosaženo značného pokroku.
10. Zaprvé se kompromisní znění snaží zajistit, aby se účel směrnice, kterým je usnadnění občanskoprávního řízení v situacích s mezinárodním prvkem za účelem ochrany novinářů, obránců lidských práv a dalších osob před strategickými žalobami proti účasti veřejnosti, lépe odrazil v ustanoveních návrhu a nevedl ke zneužití v případech, kdy má žalobce oprávněný nárok. Za tímto účelem kompromisní znění dále ujasňuje pojmy zjevně neopodstatněné nároky a zneužívající soudní řízení a skutečnost, že procesní záruky, které mohou být žalovanému poskytnuty, by měly být uplatňovány v souladu s právem na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces, jak je stanoveno v článku 47 Listiny. Rovněž lépe definuje osobní působnost směrnice tím, že v bodech odůvodnění poskytuje další vysvětlení a příklady týkající se pojmů novináři, obránci lidských práv a další osoby, jakož i činností v oblasti účasti veřejnosti, do nichž se mohou zapojit. Kompromisní znění poukazuje na to, že odpovídající ochrany před zneužitím opatření podle směrnice má být dosaženo tím, že se vnitrostátním soudům poskytne dostatečný prostor pro uvážení při rozhodování o použití takových opatření v konkrétních případech.

11. Za druhé, členské státy vyjádřily obavy ohledně dopadu směrnice na vnitrostátní procesní právo, zejména na trestní řízení. Předsednictví v kompromisním znění objasnilo, že v souladu s právním základem, jímž je čl. 81 odst. 2 písm. f) SFEU, směrnice nestanoví pravidla týkající se trestního řízení.
12. V neposlední řadě některé členské státy vyjádřily obavy ohledně skutečnosti, že definice pojmu věci s mezinárodním prvkem uvedená v druhém odstavci návrhu Komise by mohla vést k širokému výkladu tohoto pojmu. Předsednictví proto navrhlo čtyři alternativní formulační řešení týkající se vymezení pojmu věci s mezinárodním prvkem. Vzhledem k tomu, že v této fázi nebylo možné na technické úrovni určit žádné převažující stanovisko členských států ve prospěch některé z navrhovaných variant znění, zůstává otázka mezinárodního prvku předmětem projednáváním pracovní skupinou.

II. NAVRHOVANÉ POLITICKÉ PŘÍSTUPY

13. Přestože členské státy obecně podpořily cíl směrnice usnadnit občanskoprávní řízení za účelem ochrany práva na svobodu projevu a svobodu sdělovacích prostředků osob, které se podílejí na účasti veřejnosti, upozornily na to, že je třeba zajistit, aby opatření na ochranu před strategickými žalobami proti účasti veřejnosti nebránila uplatňování oprávněných nároků před soudy, jelikož to by představovalo porušení práva žalobce na přístup ke spravedlnosti.
14. Za prvé, členské státy uvedly, že procesní záruky stanovené ve směrnici by měly být pečlivě zacíleny a měly by být v souladu s právem na spravedlivý proces, aby se vyloučilo riziko zneužití ze strany žalovaných, které má směrnice chránit. Za druhé, ve znění směrnice by mělo být zdůrazněno, že soudy musí před tím, než věc zamítnou jako zjevně neopodstatněnou nebo než přiznají jeden z prostředků nápravy stanovených v případě zneužívajících soudních řízení v návrhu, provést přiměřený přezkum. Členské státy poukázaly na to, že osobám, které záměrně šíří dezinformace pouze za účelem poškození dobré pověsti někoho druhého, by neměla být poskytnuta ochrana podle směrnice.

15. Členské státy obecně uvítaly zlepšení, která předsednictví ve znění návrhu provedlo, a vyváženější přístup, pokud jde o ochranu dotčených základních práv. Některé členské státy nicméně dále zdůraznily význam práva na účinnou právní ochranu a zopakovaly, že opatření navrhovaná směrnicí by neměla být zneužívána na úkor žalobců uplatňujících oprávněné nároky.
16. S ohledem na zásadu, že *dokud není dohodnuto vše, není dohodnuto nic*, je předsednictví toho názoru, že další práci na směrnicí usnadní jednání na politické úrovni.

Otázka:

S ohledem na pokrok dosažený na technické úrovni se ministři vyzývají, aby vyjádřili své názory na to, zda by směrnice měla stanovit přiměřené záruky proti zneužívání občanskoprávních řízení zahájených s cílem zakazovat, omezovat či sankcionovat účast veřejnosti a svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků při současném zajištění práva na účinný přístup ke spravedlnosti.
